

Karolína Zoe Meixnerová

NÁRODNÍ OPRUZENÍ 2

Tajemství trnové koruny

COO
BOO

Národní opruzení 2

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Karolína Zoe Meixnerová
Národní opruzení 2 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Karolína Zoe Meixnerová

NÁRODNÍ OPRUZENÍ²

Tajemství trnové koruny

**COO
BOO**

Věnováno všem, kdo mají odvahu žít věčně i s tím rizikem,
že nakonec zemřou.

Spi, Havlíčku

Havlíček Karel, spisovatel, 35 let star, umřel na ubytí dne 29. července 1856 o 5. hodině odpolední, jsa opatřen svátostmi umírajících.

Průvod pohřební se povede na hřbitov Volšanský dne 1. srpna 1856 o 6. hodině odpolední z čísla 1029-2 naproti nádraží.

Mše svatá se budou sloužiti v kostele sv. Jindřicha dne 2. srpna 1856 ráno o 10. hodině.

Truchlivou zprávu tu všem příbuzným a přátelům podává

V Praze, dne 30. července 1856

Havlíčková Josefa

matka

spolu v jménu dcery zemřelého

Zdeňky

Kéž by se dnešní den dal přeskočit, kéž by se ten úterní nikdy nestal. O Havlíčkově smrti jsem se dozvěděla téměř okamžitě od Josefa Podlipského, jeho ošetřujícího lékaře. Potkali jsme se na ulici, běžela jsem mu v ústrety, jelikož jsem měla dobré zprávy o Johancině psychickém stavu. Zarazil mě jeho lítostivý výraz, který ho prozradil. Nadechoval se k hovoru, ale já nechtěla nic slyšet. Zacpala jsem si uši a běžela zpět domů. V jeho očích jsem mu musela

připadat jako trucovité dítě. Ale upřímně je mi naprosto lhostejné, co si o mně kdo myslí. Už dávno. Několik dalších hodin jsem předstírala, že k setkání s Podlipským nedošlo, především sama před sebou. Dokud to někdo nevysloví nahlas, nestalo se to, namlouvala jsem si, i když jsem cítila, že svět není stejný. Že mu chybí něco vznešeného, něco, co mu dávalo naději. Proklínala jsem červencové slunce, které si dál vesele svítilo a navozovalo lidem dobrou náladu. Copak je slepé? Copak nemá dost slušnosti, aby se schovalo za mraky a nechalo oblohu se vyplakat? Navečer přišel domů Němec. „Už to víš?“

„Vím.“

„Strašná tragédie, je ho velká škoda,“ řekl a já se utopila v temnotě, i když slunce dál svítilo.

Ráno jsem vstala brzy. Chtěla jsem se po cestě stavít v zahradnictví a především být u Jarošových mezi prvními. Oblékla jsem si smuteční šaty, které bych s ohledem na události posledních let mohla zařadit mezi každodenní garderobu. Naposledy jsem před odchodem pohlédla do zrcadla a uviděla vráscitou nešťastnou stařenu, jež čeká na smrt. Ne kvůli vráskám a pár šedivým vlasům. Žena v zrcadle se vzdala a nechtěla dál žít.

V ponurém bytě se manželé Jarošovi věnovali posledním přípravám před vítáním smutečních hostů. Pootevřenými dveřmi do ložnice jsem u rakve zahlédla Františka Palackého. Nebyla jsem jediná, koho napadlo se s Havlíčkem rozloučit v soukromí. Usedla jsem zatím do křesla, abych Palackého nerušila. Jistě má Havlíčkovi, svému věrnému učenci, mnoho co povědět. Truchlivé ticho vystřídal rozruch na chodbě.

„Proč sem vodíte to dítě? Dovnitř nesmí,“ zaslechla jsem Jarošův vyčítavý hlas.

„Kde je tatínek? Chci ho vidět!“ Dovnitř vběhla osmiletá Zde-

nička, Havlíčková dcera. V očích měla stejnou odhodlanost, jakou jsem znala u jejího otce. Vypadala jako malý čertík, který pohledem metá blesky. Palacký byl v mžiku v obývacím pokoji a vstup do ložnice kryl svými zády. Ani jeden jsme nevěděli, jak reagovat.

„Kde je tatínek?“ opakovala Zdeňka svou otázkou naléhavě. To už pokoj zaplnili i další pozůstalí, Havlíčková matka Josefa a sestra Johana. Přítomnost tří žen, které gesty i vzhledem navracely Havlíčka mezi živé, mě pohladila po duši.

Jarošová poklekla k dívence a bez váhání zalhala. „Má práci v zahraničí.“

„A vrátí se brzy? Přiveze maminku? Stýská se mi po ní,“ vyhrkla Zdeňka s nadějí v hlase.

„Právě proto ve spěchu vyrazil, ani se nestihl rozloučit. Brzy se s maminkou jistě vrátí.“

Vyměnili jsme si s Palackým nesouhlasné pohledy. Zdeňka netuší, že je její matka už víc než rok po smrti? Johana pokynula hlavou k matce, jako by se jí ptala, jak postupovat.

„Běžte domů, přijdu za vámi,“ odpověděla Josefa. Havlíčková sestra vzala Zdeňku za ruku.

„Pojď, holčičko, dáme si doma horkou čokoládu.“

„Třeba už tam na vás tatínek čeká,“ přisadila si Jarošová dalším výmyslem, ale to už ji Palacký zpražil káravým pohledem. Omluvně pokrčila rameny a dál si hleděla svého.

„Ve vlastním zájmu byste tu neměla zůstat, maminko,“ obrátil se Jaroš na starší dámu.

„Nedovolíte mi pohlédnout synovi naposledy do tváře?“

„Doporučujeme vám to s ohledem na vaše zdraví, pohled na Kájíčka by vás mohl rozrušit,“ připojila se k přesvědčování Jarošová, na kterou jsem začínala být čím dál tím víc alergická.

„Pust'te m' k němu. Nebojte se, hůř mi bylo, když mi ho v noci odvezli a já nevěděla kam a co s ním bude. Smrt není nejhorší, horší jsou obavy a nevědomost.“

Paní Havlíčková vyrazila ke dveřím do ložnice, když vtom znejistěla.

„Mohla bych se o vás opřít, paní Němcová?“ ohlédla se na m'.

Ochotně jsem jí nabídla své rámě a otevřela dveře. Vešly jsme do ztemnělé ložnice. Nejdříve jsem si nechtěla připustit, kam jdu a co zde uvidím, proto jsem svou pozornost soustředila na květinovou tapetu, kterou osvětlovaly paprsky toho vlezlého netaktního slunce, jež se draly dovnitř skrz těžké závěsy. Myšlenky se mi však ihned stočily k neblahému faktu, že jen pár centimetrů od nás leží mrtvé rozkládající se tělo, kterému rostoucí teplota v místnosti jistě neprospívá. Teď už stačilo pouze dovolit hlavě, aby přijala fakt, že to tělo patří Karlu Havlíčkovi. Otevřená rakev ležela na stole uprostřed stísněných čtyř stěn. Za posledních pár let jsem se v podobné situaci ocitla již několikrát. A stejně jako předtím, tak i tentokrát jsem se děsila nahlédnutí přes okraj dřevěné bedny. Dokud jsem neviděla prázdnou schránku něčeho, co jsem kdysi milovala, pořád byla šance, že došlo pouze k nepříjemné mýlce. *„Je mi to nesmírně trapné, ale Havlíček není mrtvý, pouze tvrdě spí.“* Představovala jsem si, jak se doktor Podlipský omlouvá za svůj chybný úsudek. *„Panínko, došlo k mejlce, jedná se o někoho jiného. Vypadají na chlup stejně, přísahám. Pravý pan Havlíček stále odpočívá ve svém lázeňském pokoji a čeká na vaši návštěvu,“* slyšela jsem v duchu slova šternberského zřízence. Paní Havlíčková mi zabořila nos do rukávu a zalapala po dechu. I mně se poprvé naskytl pohled na zesnulého. Byl to on. Ležel pokojně, vskutku jako kdyby pouze spal. Posmrtný stav však dokazovaly uši modré jako chrpa, nehybná hrud' a krev, jež mu mokvala z pootevřených úst. Stát nad rakví a hledět mu do

sinalé tváře bylo podobně obtížné a bolestivé, jako kdybych si měla sama vyrvat srdce z těla.

„Synáčku můj,“ vydralo se z hrdla Josefy Havlíčkové. Vysmekla se mi a padla na kolena. Vzlyky, kterými oplakávala mrtvého syna, přivolaly Jaroše, jenž ji vyvedl z místnosti. Zůstala jsem v ložnici sama. Roztřásla se mi kolena, těžce se mi dýchalo. Chtěla jsem se sesunout k zemi podobně jako Havlíčkova matka a dostat ze sebe veškerou bolest pomocí slz, ale nechtěla jsem být podrobena soucitným pohledům a „něčemu na uklidnění“ v podobě heřmánkového čaje paní Jarošové. Navenek jsem zůstala spisovatelkou, kterou s Havlíčkem pojilo pouze formální přátelství, ale v nitru křičela, plakala a svíjela se úzkostí žena, jež ho bezpodmínečně milovala.

„Teď už je mu lépe.“ Přistoupil ke mně doktor Podlipský, a vyrušil mě tak z jediné hojící kúry, jež mi mohla ulevit od bolesti – truchlení. Nemohl tušit, že podobné fráze mi zní v uších jen jako podvodné placebo, které nezabírá. Jediné, co ve mně prostoduché chlácholení vyvolalo, byly obavy: „Trpěl, když umíral?“

„Byl smířený,“ promluvil Podlipský o Havlíčkových posledních vteřinách.

„Co ta krev kolem úst?“

„To je u souchotin běžný jev.“

Mysl mi šířaly pochybnosti. „Provedl jste pitvu?“

„Vzhledem k diagnóze mi to přišlo zbytečné.“ Jeho odpověď mě popudila a prazvláštní okolnosti Havlíčkovy smrti mě nenechaly mlčet.

„Havlíčka v posledních osmi letech štvál režim, aby ho zlomil, drželi ho v zajetí bez rodiny a přátel. Nakonec zemřel jen pár měsíců potom, co se vrátil z Brixenu do své domoviny, která mu dávala sílu se nevzdat, a vám přijde pitva zbytečná? Ještě před pár

dny mi v dopise napsal, že se jeho stav lepší, a dnes tu roním slzy nad jeho mrtvolou.“

„Paní Němcová, setkání se smrtí je vždy traumatizující a plně chápu vaši zlost. Věřte mi, že v Praze není doktor, kterému by více záleželo na tom, aby Havlíček žil, ale snad mě tady neobviňujete z toho, že jsem zanedbal své lékařské povinnosti? Snad mi nechcete naznačit, že se nejednalo o přirozenou smrt?“

„Žádná smrt v tak mladém věku není přirozená, pane doktore. Karel Havlíček nezemřel, byl zavražděn, ať už cizí rukou, nebo v důsledku umučení jeho duše.“

„Není živých mučedníků.“

„To z toho plyne? Teď máte trpitele, pod jehož jménem vztyčíte korouhev, ale nikoho nezajímá, že Havlíček mohl žít, kdyby...“

„Kdyby co, paní Němcová?“

Hledala jsem správná slova.

„Nerad ruším, ale je čas.“ Jaroš nervózně přešlapoval ve dveřích a ukazoval na hodinky. Bylo deset a před domem se jistě štosovaly zástupy lidí, kteří se přišli rozloučit s nebožtíkem. Vyňala jsem z tašky květ passiflory a vložila mu jej do dlaní.

„Mučenka? Symbol jeho oběti,“ kvitoval můj výběr Podlipský.

„Měl květiny rád.“

„Národ mu zůstane vděčný.“

„Národ z toho vynechte, pane doktore. Příležitost projevit vděčnost jsme jako národ již dávno promarnili.“

Během dopoledne se u rakve vystřídalo celé procesí, staří, mladí, muži, ženy, kněží, vojáci, sprostí řemeslníci i nádeníci. Každý přišel tiše s neobyčejnou úctou a vlhkýma očima. Líbali mu ruce a la-

mentovali nad jeho osudem. „Bůh ti to zaplatí, co jsi pro nás udělal i vytrpěl,“ vzlykal jeden ze sedláků s hlavou bílou jak rozkvetlá jablonoň.

Z domu ho vynášeli bratři Fričovi s Ferdinandem Náprstkem a v čele pohřebního průvodu ho nesli přes Poříč, okolo svatého Josefa a Prašné brány do Hybernácké ulice, pak přes Senovážní plac až k Nové bráně, kde naložili rakev do vozu, který ho měl odvézt na Olšanské hřbitovy. Dech se mi tajil při pohledu na to množství věrných Čechů, kteří se s Havlíčkem přišli rozloučit. Sotva se průvod sunul dopředu. Přes slzy o sebe zakopávali, bok po boku zástupci všech tříd a stavů. Zarazilo mě, že po uniformovaných policistech, kteří by hlídali veřejný pořádek, nebylo ani vidu, ani slechu. Rozhlédla jsem se kolem sebe a zahlédla několik mužů, jak si nenápadně zapisují do notesů, co kde slyšeli. Mohli to být novináři, ale já si byla jistá, že jsou to fízlové, již nemají dost hrdosti, aby před lidem přiznali strach z toho, že Havlíčkova smrt otrásla režimem v základech. Jistě budou mezi námi poschovávané desítky podobných zbabělců.

„Kéž by se narodil další takový, který by se jim dokázal postavit,“ řekla jsem manželovi, který kráčel vedle mě.

„Tíše. Nevíš, kdo nás poslouchá. Vždy když je na jednom místě Sabina s Fričem, tak se něco semele.“ Jeho reakce mě nepřekvapila. Od doby, co jsme se dostali do hledáčku policie, přišel o hrdost.

„Dřív jsi do této party neohrožených patřil i ty.“ Nemohla jsem si pomoci. Bylo ode mě sobecké vyčítat mu opatrnost. Chránil naši rodinu, ale v mých očích vždy vítězila svoboda nad pohodlím.

„Taky mě to stálo práci.“

„A Havlíčka život.“

„Mám se nechat zabít, aby sis mě konečně začala vážit?“ Zvýšil hlas a na čele mu naběhla žíla, která v soukromí našeho bytu

předurčovala boj o přežití. Mé přežití. Na veřejnosti mě neuhodí, ale neměla jsem chuť pokračovat v konverzaci, která se táhla už několik dlouhých let. *Proč si mě nevážíš? Beze mě bys byla nikdo. Jsi celé rodině pro ostudu. Nikdy pro tebe nebudu dost dobrý.* A další salva výčitek, na které jsem dnes neměla náladu. V pomalém tempu jsme za vozem s rakví dorazili až na hřbitov po sedmé hodině večerní. Dav se seskupil kolem díry v zemi a obřadu se nad otevřenou rakví ujal kněz. Po českých i latinských litaních bylo na čase spustit rakev. Najednou na mě dolehla tíha situace. Už ho nikdy neuvidím. Nikdy nespátřím jeho černé oči, neuslyším jeho: *Barunko, usměj se, život je přece tak k smíchu*, neucítím jeho objetí. Nebude mi dodávat odvalu. Už nikdo mi nikdy nebude naslouchat tak jako Karel. Bože, Havlíčku, proč jsi mi to udělal?

„Počkejte!“ vykřikla jsem v momentě, kdy hrobník přivíral víko rakve. Všichni na mě upřeli své pohledy.

„Co děláš, Barboro?“ procedil Josef mezi zuby. „Nic nevymejšlej.“

„Otevřete rakev.“ Nevím, kde se ve mně vzalo tolik urputnosti. Byla jsem připravená postavit se proti rozzuřenému býku, kdyby mi stál v cestě. Vyдалa jsem se k Havlíkovu tělu. Lidé utichli a napjatě sledovali mé počínání. Sama jsem nevěděla, co vlastně dělám. Přistoupila jsem k rakvi. Náhle mě zaplavila směs různých pocitů, žal, láska, nenávist. Nešlo to vydržet. Musela jsem dát průchod všem emocím, které jsem od rána dusila v sobě. „Proč jsi mě opustil?“ lkala jsem jak smyslu zbavená. Bušila jsem mu do prsou a košili mu zmáčela slzami. To už mě manžel táhl pryč. „Nech mě. Chci být s ním. Pohrběte mě spolu s ním!“ křičela jsem.

„Jsi blázen,“ syknul.

„Ale já ho miluju!“ hulákala jsem. Lidé se křižovali a odvraceli pohledy. Josefovi naběhla žíla a já zahlédla jeho ruku svištěcí proti mně.

Procitla jsem z představ, jež mě pohltily, když hrobník přivíral víko rakve. Nehnutě jsem se držela manžela a modlila se, aby bylo co nejdřív po všem.

„Počkejte!“

Z davu vystoupil Jan Neruda. Vypadal uříceně, byl zpocený a rudý v obličeji. „Otevřete tu rakev!“ vykoktal zadýchaně. Až teď jsem si všimla, že v ruce drží květiny. Ne, nebyly to květiny, ale věnec. Věnec z vavřínu. Musel být zničený, přišel o spřízněnou duši, o nejlepšího přítele, kterého miloval jako staršího bratra. Nervózně pohlédl Havlíčkovi do tváře. „Doufám, že najdeš klid a mír. Až se znovu setkáme, bude to v jiném světě. Sbohem, kamaráde,“ pronesl. Srdce se mi zastavilo dojetím. Josef se napřímil a znělým hlasem všem poručil: „Sejměte klobouky.“ Na jeho rozkaz všichni synchronně sklopili hlavu. Je zpět, hrdý a statečný, a já na něj byla pyšná.

To už ale bylo příliš národního cítění na maskované policejní zvědy. Zpod pláštů vyňali obušky a mlátili každého, kdo odmítl nasadit svůj klobouk zpět na hlavu. Shromáždění se pomalu rozestupovalo. Náhle se ozval varovný výstřel a všichni se rozprchli do stran. Vyděšená lidská masa mě tlačila k hřbitovní bráně. Snažila jsem se najít Nerudu, ale neviděla jsem ho. Josefa poutali a vedli ho pryč. Ve zmatku jsem se tlačila mezi lidmi a hledala nějakou známou tvář, když vtom mě kdosi pohladil po hřbetu ruky. *Havlíčku?* Otočila jsem se k rakvi, kterou zrovna spouštěli do země. Je pryč, už navždy. Vzhlédla jsem k temné obloze a na čelo mi dopadla chladivá kapka. Začalo pršet a já si konečně dovolila několik bolestných slz, zatímco mě dav sunul k východu. „Spi, Havlíčku.“

KAPITOLA PRVNÍ

Žádné hlouposti

Havlíček postupoval temnou chodbou osvětlenou skomírajícím plamínkem své louče. Byl sám, ale necítil strach. Nemyslel na praskající kosti, které se mu drolily pod těžkými botami, ani na prachem obalené pavučiny, jež se mu lepily na tvář. Kupředu ho hnala nevy-světlitelná naléhavost. Musí jít dál, ale proč? Co se ukrývá na konci temnoty? Zahlédl světlo a zrychlil krok. Došel do klenuté kamenné místnosti, kde podél zdi stálo pět postav, které měly oči zakryté černými šátky a ruce svázané za zády. Každá z nich měla kolem krku smyčku a pod nohama konstrukci dřevěného propadliště. Havlíček zalapal po dechu, když si uvědomil, že zajatými vězni odsouzenými na smrt oběšením jsou jeho přátelé. Vypadali přesně tak, jak si je pamatoval, když je viděl naposledy. Houževnatý Jan snažící se vyprostit z pout, jemná Žofie, jejíž útlá zápěstí nebyla o moc silnější než lano, které je svazovalo, statečná Johanka, která se svým „Haló, je tu někdo?“ snažila kontrolovat situaci, shrbený Tyl, kterému sice vycházelo z úst zlověstné „Pusťte nás, nebo si mě nepřejte!“, přitom se mu však klepala brada i kolena. A nejbliže k Havlíčkovi stála Božena s pevně sevřenými rty a bojovným postojem. Rozběhl se k ní a strhl jí šátek z očí. „To jsem já, dostanu vás z toho,“ pronesl rázně. Pokoušel se povolit uzel, ale byl příliš pevný. „Odstup od ní!“ zaznělo místností. Pronikavý ženský hlas se zabodl Havlíčkovi do uší. „Tak